

بۆ تۆ که له مالى تايبه تي SIS بۆ گه نجان چاوديري ده کرييت به پيئي ياساي LVU

ئهو شاره وانپيهي که ليی ده ژيت برياري داوه که پيويستيت به چاوديرييه له يه کيک له ماله تايبه ته کاني گه نجان که SiS به پيوي ده بات. ئه مهش رهنگه له بهرئوه بييت که تۆ به شيويه که ده ژيت که بۆ خوت باش نييه بۆ نمونه به هوي حه شيشه خواردن يان تاوانکردنه وه .

له مالى گه نجان، کارمەند (يارپه ده هري چاره سه رکردن)، ماموستا، ده رووناس، په رستار (سسته ر) و که ساني تري لييه. هه موويان يارمه تيت ده دن له پلانداناندا بۆ چاره سه رکردنت و چوونت بۆ خویندنگه و له گه لئا، پلانتيکی چاره سه رکردن ده نووسنه وه. کارمەنده کان زياتر له م باره يه وه بۆ باس ده کەن.

مافي خویندنه وهی ئه وه ت هه يه که کارمەنده کان له باره ته وه ده ينوسن

کارمەنده کان، ئه وهی که له چاره سه رکردن و چاوديريکردنتا روو ده دات له مه له فه که تدا (پهروه نه ده که تدا) ده ينوسن. گرنگه که هه ر شتيک په يوه ندي به تۆوه هه يه له ويڊا بنووسريت، بۆ ئه وهی تۆ و کارمەنده کان ببينن که مافي خوت له چاوديريکردن وه رده گريت. مافي خویندنه وهی ئه وه ت هه يه که له سه رت ده نووسريت. ئه گه ر پييت وايه که زانياريه که هه له يه، ئه وا ده بييت کارمەنده کان ئه مه ده ستنيشان بکەن و له مه له فه که تدا بينوسن. ئه گه ر ده ته وييت بزانيت دامه زراوه که چ زانياريه که کان ده رباره ی تۆ هه يه و چۆن ئه م زانياريبانه به کارده هينرين، ئه وا په رسيار له سه روکی ده مه زراوه که بکه.

کارمەنده کان بۆيان هه يه ريگه چاره ی زۆره ملي به کاربه يينن.

بۆ ئه وهی تۆ و گه نجه کاني تر و کارمەنده کان ژينگه يه کی ئاسوده و دلنياتان هه بيت، کارمەنده کان بۆيان هه يه له هه نديک باردا ريگه چاره ی زۆره ملي به کاربه يينن، که ئه مهش پيئي ده وتريت ده سه لاتي تايبه ت. ئه مهش مانای ئه وه يه که کارمەنده کان بۆ نمونه ده توانن بريار بدن که بۆت نه بييت ته له فون بۆ که سيک بکه يت يان شتيکت لي زه وتبکەن که بۆت نه بييت له ماله که دا پييت بييت .

ئه گه ر کارمەنده کان ريگه چاره ی زۆره مليان به کاره يينا، ده بييت هه ميشه بۆت روون بکه نه وه بۆچي ئه م ريگه چاره يه ده گرنه به ر .

ريگريکردنت له به جيھيشتنی مالى گه نجاندا

ئه گه ر هه ولي به جيھيشتنی مالى گه نجان به ديت، ئه وا کارمەنده کان مافيان هه يه که رييت لي بگرن. ئه وان ده توانن بۆ نمونه بتگرن بۆ ئه وهی به تهييلنه وه .

ته له فونکردن

له کاتي دياريکراوی مالى گه نجان بۆ ته له فونکردندا، ده توانيت ته له فون بکه يت و ته له فونيشت بۆ بکريت. به لام کارمەنده کان، هه نديکجار، ده توانن په يوه نديت له گه ل که سيکدا لي قه ده غه بکەن. ئه مهش ده شييت، بۆ نمونه، له بهرئوه بييت که بۆ خوت باش نه بييت که په يوه نديت له گه ل ئه و که سه دا هه بييت. تۆ هه ميشه ما فت هه يه که په يوه ندي به پاريزه ر (محامي) ه که ت يان ده ستگا حکومه تيبه کانه وه بکه يت .

سەردان

خزمە نزیكەكانت (بۆ نموونە دایكوباوک و خوشک و براكانت) بۆیان ھەییە زۆریەى کات سەردانت بکەن. ئەگەر شیاو بێت، بۆت ھەییە کەسانی تریش سەردانت بکەن. کارمەندەکان بۆیان ھەییە سەردانت لى قەدەغە بکەن ئەگەر پیاو وا بێت کە سەردانەکان بە شۆپەییەک کارت تى دەکەن کە بۆ خۆت باش نییە .

نامە

ھەمیشە بۆت ھەییە کە نامە و پاکەت بنیڕیت و بۆشت بێت، بەلام ئەگەر کارمەندەکان پیاو وا بێت کە ئەو نامانەى دەیاننیریت بۆ، یان لە کەسیکی دیاریکراووە بۆت دین، بە شۆپەییەک کارت تى دەکەن کە بۆ خۆت باش نییە، ئەوا بۆیان ھەییە نامەکان بخویننەو. کارمەندەکان بۆشیاو ھەییە کە ئەو نامە و پاکەتانە بپشکنن کە بۆت دین یان دەیاننیریت، ئەگەر گومانیاو ھەبێت کە شتیکیان تیدا بێت کە بۆت نەبێت لە مالى گەنجاندا پیت بێت (بۆ نموونە مادەى ھۆشبەر (حەشیشە) یان شتیکی کە بتوانیت خۆت یان کەسانی تری پى بریندار بکەیت). ھىچ کەسیک بۆى نییە ئەو نامانە بکاتەو و بخویننیتەو کە دەیاننیریت بۆ پارێزەر یان دەستگای حکومەتى یان لەوانەو بۆت دین، ئەگەر خۆت نەتەوویت .

پشکنین و پشکنینی لەش

کە یەكەمجار دىت بۆ لامان یان کاتیک لە دەرەو ھەووت و دەگەرپیتەو بۆ مالىکە، کارمەندەکان بۆیان ھەییە جلوبەرگ و جانناکانت بپشکنن (پشکنین). ھەرەوھا کارمەندەکان بۆشیاو ھەییە داوات لى بکەن خۆت ڕووت بکەیتەو بۆ ئەو ھىچ شتیکی نەشاردۆتەو لەژیر جەکانتەو (پشکنینی لەش). ئەگەر کارمەندەکان گومانیاو ھەبێت کە شتیکی پىیە کە رىگەپیداو نییە لە مالىکەدا (بۆ نموونە پاش ئەو ھى کە یەکیک سەردانى کردووت)، ئەوا ئەو دەمیش بۆیان ھەییە کە بتپشکنن یان لەشت بپشکنن. ھەرەوھا بۆشیاو ھەییە ژوورەکەشت بپشکنن تا بزائن شتیکی ھەییە کە بۆت نییە ھەت بێت .

بۆمان ھەییە ئەو شتانەى کە بۆت نییە لە مالىکەدا ھەت بێت، لای خۆمان گل بەدینەو

ئەگەر شتیکی ھەبێت کە مەترسیدار بێت بۆ خۆت و ئەوانەى کە لە مالىکەدان، بۆ نموونە چەقۆ یان شتیکی تر کە بشیت وەکو چەک بەکاربھینریت، ئەوا دەبیت کارمەندەکان لیت بسەندن. ئەمەش بە دەستبەسەرگرتنى شتومەک ناودەبیریت. کارمەندەکان بۆشیاو ھەییە دەست بەسەر پارە، کارتى بانک و مۆبایلیدا بگرن ئەگەر پیاو وا بێت کە دەکریت تۆ ئەو شتانە بە شۆپەییەک بەکاربھینیت کە باش نەبیت بۆ خۆت و بۆ گەنجەکانى تر. کاتیک کە بەردەبیت، شتەکانت وەردەگریتەو. ئەگەر بۆ نموونە کحول (مەشرووب) یان مادەى ھۆشبەرت پى بێت، ئەوا دەبیت کارمەندەکان لیت بسەندن و لە ناوى بھەن .

فەحسى میز و فەحسى ھەواى ھەناسەدانەو

ئەگەر کارمەندەکان پیاو وا بێت کە مەستیت (سەرخۆشیت) بە کحول یان حەشیشە، ئەوا پىووستە بۆ نموونە فەحسى میز یان فەحسى ھەواى ھەناسەدانەو دابنیت .

چاودىری تاکەکەسى (تایبەت)

ئەگەر کارمەندەکان پیاو وا بێت چاودىرییەکەت باشتەر دەبیت ئەگەر ھەموو کاتەکە گەنجەکانى تر نەبینیت، ئەوا دەتوانیت، ئەو ھى کە پى دەوتریت، چاودىری تاکەکەسى وەر بگرت ئەو دەم بۆ ماوہییەکی دیاریکراو لە بەشیکی تایبەت بە خۆت لە مالىکەدا دەژیت و ھەمیشە کارمەندت لە نزیك دەبیت بەلام بۆت نابیت ھەر کاتیک خۆت بئەویت گەنجەکانى تر ببینیت .

جياگردنه وه

ئەگەر توندوتیژ یان سەرخۆش بیت بە کحول یان مادەى ھۆشبەر، ئەوا کارمەندەکان دەتوانن جیات بکەنەو. ئەمەش مانای ئەوێیە کە بۆ ماوەیەکی کورت، بەلایەنى زۆرەو 24 سەعات، دەبیت لە ژووریکی تاییەتا بیت کە کارمەندەکان بتوانن دەرگات لەسەر داخەن. کارمەندەکان ھەموو کاتەکە لە نزیکتن. ھەر کاتیکی ھێمن بوویتەو ھەبۆت ھەبۆت بگەرێتەو ھەبۆت بەشەکەى خۆت.

مانەو لە دەروەى مالى گەنجەکان

ھەندیک جار بۆت ھەبۆت مالى کە بەجی بەیلت بۆ نمونە بۆ ئەوێی خیزانەکەت ببینیت یان شتومەک بکریت. پرسیار لە کارمەندەکان بکە لەم بارەبەر.

مافی تانەدانت ھەبۆت لە ھەندیک بریار

دەتوانیت لە دادگا تانە لە ھەندیک بریار بەدەیت. ئەمەش بە مانای ئەوێی دیت کە نامە دەنووسیت بۆ دادگا (دادگای کارگیژی) و تییدا دەنووسیت کە تۆ پیت وایە کە بریارەکە ھەلەبە و دەتەویت بریارەکە بگۆردیت. ئەو بریارەى کە تانەى لى دەدریت دەبیت ھەمیشە بە نووسراو وەرى بگریت .

دەتوانیت تانە لەم بریارانە بەدەیت:

- بریاری قەدەغە کردنی تەلەفۆنکردن و تەلەفۆن بۆکردن.
- بریاری قەدەغە کردنی سەردان لیت.
- بریاری دەستبەسەرگرتن و لەناوبردنی شتیکی کە بۆت نییە لە مالى کەدا پیت بۆ نمونە کحول و مادەى ھۆشبەر.
- بریاری جیاکردنەو.
- بریاری چاودیری تاکەکەسى.
- بریاری بەردەوامبوون لەسەر چاودیری تاکەکەسى.

بەم شیوێیە تانە لە بریاریک دەدەیت

لەو کاتەوێی کارمەندەکان بریارەکەت دەدەنى، سى ھەفتەت ھەبۆت ھەبۆت تانە لە بریارەکە بەدەیت.

بنووسە تانە لە چ بریاریک دەدەیت و بۆچی پیت وایە بریارەکە ھەلەبە. ھەرەھا دەبیت ئیمزاشى بکەیت. دەتوانیت بەم شیوێیە بینووسیت:

من تانە لە بریارەکەى پۆزى (ئەو پۆزە بنووسە کە لە بریارەکەدا) سەبارەت بەوێی کە بۆم نییە تەلەفۆن بکەم بۆ (ناوى ئەو کەسە بنووسە کە بۆت نییە تەلەفۆنى بۆ بکەیت). من پیم وایە بریارەکە ھەلەبە چونکە (بنووسە بۆچی پیت وایە بریارەکە ھەلەبە).

(ناو و ئیمزای خۆت بنووسە)

ئەگەر پیت وایە زەحمەتە ئەمە بنووسیت، ئەوا دەتوانیت داواى یارمەتى لە کارمەندەکان بکەیت.

دەبیت تانەکەت لەلای سەرۆکی دامەزراوەکە بەجی بەیلت و ئەو بریار دەدات کە ئەگەر بریارەکە بگۆردیت.

ئەگەر سەرۆكى دامەزراوەكە خۆى بېرىارەكە نەگۆرپىت، ئەوا تانەكەت دەنپىرپىت بۇ دادگای كارگىپرى.

مافى سكالآكردنن لە چاودپىرىكردنەكە ھەيە.

ئەگەر نارازىت لە شتىك لە مآلەكەدا، ئەوا ھەردەم مافت، ھەيە لای كارمەندەكان يان لای يەككىك لەو دەستگایانەى كە چاودپىرى مآلەكە دەكەن، سكالآ دەرپىرپىت. نمونەى ئەو دەستگایانەش، سەرۆكایەتى كاروبارى كۆمەلایەتى، دەستگای پشكنىنى خویندنەكان و نوپنەرى دادوهرىيە. تۆ يان دایكوباوكت يان توپزەرى كۆمەلایەتییەكەت دەتوانن ھەركاتىك بتانەوئىت سكالآ دەرپىرن بەرامبەر چاودپىرىكردنەكە يان خویندنەكە.

نمونەى ئەو شتانەى كە دەتوانىت سكالآ دەرپىرپىت بەرامبەريان:

- بۆت نىيە بەشدار بىت لە پلانداناندا بۇ چارەسەركردنەكەت.
- پپىت وایە ھەندىك لە كارمەندەكان بەھەلە ھەلسوكەوتت لەگەل دەكەن.
- مامۆستاكان لە خویندنەكە يارمەتى تەواوت نادەن.

بەم شپۆھىە بكە:

تۆ خۆت بېرىار دەدەىت سكالآ لای كى بكەىت. بۇ نمونە دەتوانىت سكالآ لەلای ئەمانە بكەىت:

- لپىرسراوہكەت، سەرۆكى بەشەكە، سەرۆكى دامەزراوہكە يان يەككىكى تر لە كارمەندەكان.
- سەرۆكایەتى كاروبارى كۆمەلایەتى، دەستگای پشكنىنى خویندنەكان يان نوپنەرى دادوهرى.

خۆت ھەلپەبىرپىت چۆن سكالآكەت دەرپىرپىت. دەتوانىت نامە بنووسىت يان تەلەفون بكەىت .

ئەگەر دلنیا نىت لەوہى كە چۆن دەكرپىت، پىرسىار لە لپىرسراوہكەت يان يەككىكى تر لە كارمەندەكان بكە. ئەوان دەتوانن يارمەتیت بدەن لە نووسىندا يان لە وەرگرتنى كاتىكدا بۆت بۇ بىنىنى سەرۆكى دەمەزراوہكە و لە پەيداكردنى ناوونىشان و ژمارەى تەلەفونى ئەو دەستگایەى دەتەوئىت سكالآ لەلا بكەىت.

ئەگەر نامە دەنووسىت، چاكرتە ناو و ئىمزای خۆتى لەسەر بنووسىت. ئەودەم لىكۆلپنەوہ لە پووداوہكە ئاسانتر دەبپىت چۆنكە ئەو كەسەى لىكۆلپنەوہ دەكات دەتوانىت قسە لەگەل تۆ بكات .

ژمارەى تەلەفونى سەرۆكایەتى كاروبارى كۆمەلایەتى بۇ ئەو گەنجانەى كە لە مالى گەنجانن

سەرۆكایەتى كاروبارى كۆمەلایەتى ژمارەى تەلەفونى تايبەتى ھەيە بۇ ئەو گەنجانەى كە لە مالى گەنجانن. ژمارەى تەلەفونەكە 020-120 06 06. دەتوانىت پۆژانى كار لە نپوان سەعات 8 ى بەيانی ھەتا 6 ى ئپوارە تەلەفون بۇ ئەو ژمارەيە بكەىت. تەلەفونكردنەكەش بپبەرامبەرە (بەخۆرپىيە).

مامەلەكردن لەگەل زانىارىي كەسەكىدا

SiS ھەموو زانىارىيەكانى پەپوہست بە چاودپىرىكردن و چارەسەركردن، خویندنەگا و - لە ھەندىك بارپشدا - چاودپىرى تەندروستى و چاودپىرى نەخۆش تۆمار دەكات. كارمەندەكان لە سىستەمىكى ئەلكترۆنىدا

مهلهفهكان دهنوسن. له مهلهفهكانت و له ههنديك دوکومپننتي تر دا زانياريي جياجيا ههيه دهربارهي تو. دهشيت جگه له ناو، ژمارهه كهسهكي و ناونيشان، زانياريشي دهربارهه، بو نمونه، پلاني چارهسهرکردنت، رهوشي خویندنت له خویندنگا يان زانياري دهربارهه چاودیږي تهندروستي و چاودیږي نهخوشي تيډا بيت. نهگهر تهمنت له خوار 18 سالهويه، نهوا زانياريشمان دهربارهه سهرپهرشتيارهكانت لهلايه و نهودهه دهبيت زانياري بدریت بهوانيش دهربارهه چوښتي ماملهکردن لهگهل زانياريي كهسهكيډا.

له ياساي زانياريي كهسهكيډا ريسا ههيه بو چوښتي ماملهکردن لهگهل نهو زانيارييانه دا. تو مافت ههيه، سالي جاريك، داوا بکهيت كه زانياريت دهربارهه نهو زانيارييانهه لهسهر تو ههمانه و چوښتي ماملهکردنمان لهگهل نهو زانيارييانه دا پي بدریت. نهگهر دهتهويت زياتر بزانيت دهربارهه زانيارييانهه تايبهت به تو، نهوا نامهيهك بنووسه و نيمزاي بکه و بيده به سهروكي دامهزراوهكه . نهگهر ههلهيهكت بهرچاو كهوت لهو زانيارييانهه كه دهربارهه توپه، نهوا پهيوهندي بکه به نوپنهری زانياريي كهسهكييهوه له ئوفيسي Sis. نهمه ناونيشانهكهيهتي

Statens institutionsstyrelse

Box 16363

103 26 Stockholm

ژمارهه تهلهفون 010-453 40 00.